

امير الشعراء وديوان الاطفال

دکتر بتول علی نیا

سرشناسه	: علی نیا، بتول، ۱۳۴۱-
عنوان و نام پدیدآور	: امیرالشعراء و دیوان الاطفال / بتول علی نیا؛ ویراستار پیمان عباد، عباس کسایی پور
مشخصات نشر	: تهران، موسسه اندیشه کامیاب ایرانیان ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۳ ص.
شابک	: ۹۴-۵-۸۶۴۶-۸۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۱۹.
موضوع	: شوقی، احمد، ۱۸۶۸-۱۹۳۲ م.
موضوع	: Shawqi, Ahmad :
موضوع	: شاعران عرب-- قرن ۲۰ م.-- نقد و تفسیر
موضوع	: Poets, Arab--20 th century--Criticism and interpretation :
موضوع	: شعر عربی-- قرن ۲۰ م.-- تاریخ و نقد
موضوع	: Arabic poetry - 20 th century--History and criticism :
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۸۸۷ ی و ۷۸۷۲/۷ PJA۴
رده بندی دیویی	: ۸۹۲/۱۰۰۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۰۲۱۰۲۳

عنوان کتاب	: امیرالشعراء و دیوان الاطفال
ناشر	: موسسه اندیشه کامیاب ایرانیان
دفتر انتشارات	: تهران - خ انترب - پیچ شمیران - خ نور محمدی - پلاک ۳۷- واحد ۱۲ - ۷۷۶۴۱۰۸۹ - Email:e_a_kamyab@yahoo.com
مؤلف	: دکتر بتول علی نیا
ویراستار	: پیمان عباد، عباس کسایی پور
مدیر تولید	: موسسه آموزشی خوارزمی
صفحه آرا	: الهام کسایی پور
طراح جلد	: مریم ارشادی
شمارگان	: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	: اول، ۱۳۹۶
چاپ و صحافی	: موسسه آموزشی خوارزمی
ناظر چاپ	: پژمان عباد، محبوبه رضا علی
قیمت	: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۴-۵-۸۶۴۶-۸۶۰۰-۹۷۸
ISBN:978-600-8646-94-5

آغاز سخن

خدا انسانها را با استعدادها و ظرفیت‌های متفاوتی آفریده است، که می‌تواند برای یکدیگر عالمی در ترقی و پیشرفت باشند. یکی از این شخصیت‌ها احمد شوقی شاعر دیار مصر است که دارای آثار منظوم منشور فراوانی است و آوازه و شهرتی جهانی دارد.

او یکی از شاعران برجسته دنیای عرب و یکی از بزرگترین ارکان نهضتی است که شعر عرب را به سوی ارزشهای جاودانه سوق داده و توانسته است با استعداد فطری و ذوق سرشار شعر و تعمق در آثار شعرای نامدار عرب و تأثر از شعر و نویسندگان برجسته فرانسوی لقب امیرالشعرا را به این عرب را به خود اختصاص داد. شهرتش باعث رسیدن او به این لقب می‌باشد و همچنین است به شهرتی فراگیر در محافل ادبی و اجتماعی مصر و دیگر کشورهای عرب دست یافت. شعر عرب تا نیمه اول قرن نوزدهم میلادی به همان صورت ضعف عصر عثمانی حرکت می‌کرد؛ تا نیمه دوم قرن نوزدهم عربها اندک به اندک به حقوق سیاسی و اجتماعی خود پی بردند و از طرف دیگر دیوانهای شعرای دوره عباسی و جاهلی را مطالعه کردند و متوجه شدند که شعر آنان ائینه تمام‌نمای زندگی‌شان است. بنابراین شاعرانی مثل احمد شوقی اشعار عصر عباسی و دوره‌های قبل را به دقت خواندند و به نحو احسن از سرچشمه اصیل شعر عربی بهره بردند تا آنجا که از موبشان محکم شد و راه شعر خوب و مردمی برایشان هموار گشت. شوقی را پدر نمایش و منظوم عربی باید دانست زیرا او نخستین کسی بود که شعر را از بند گراننش آزاد کرد و در خدمت سلیقه جدید درآورد. او شاعر نیست نابغه و بی‌مأند ولی به سبب اینکه خود را از قیوت کهن ساختن ساخته بود نتوانست از همه این استعدادها و خود نتوانست استفاده کند. از آشکارترین مظاهر نبوغ او خیال گسترده بال آزاد و تصویرگری مبتکرانه او بود. او گاه جهانی را به معنی جهانی حرکت، همین طور حیات را در یک کلمه در پیش چشم خواننده می‌گستراند. شوقی اگر چه شاعر جهانی نیست، اما شاعر مشرق زمین است او از بزرگترین ارکان نهضتی است که شعر عربی را به سوی ارزشهای جاودانه سوق داده است.

شوقی تنها شاعر نیست نمایشنامه نویس نیز هست. نمایشنامه‌های شوقی شهرت بسیار دارد. و به عنوان شاعر اشعار تعلیمی نیز شناخته شده است. در مدح پیامبر (ص) شعر بسیار غنی سرود، و در مدح بزرگان و خلفاء و امراء ید بسیار طولانی دارد. در اشعار شوقی مدح فراوان دیده می‌شود و اعتراض و هجو کمتر دیده می‌شود زیرا که شوقی خوش بینانه به دنیا و اطرافیان مینگرد. رفاه او و توجه امیران و حاکمان به او شای دلیل این نوع تفکر او می‌باشد. سفرهای بسیار شوقی و شرکت در محافل و کنفرانسهای مختلف نمایانگر حضور او در همه جا می‌باشد اشعارش را به زبان عربی سروده است ولی تعصب قوم و نژادی ندارد به ترکها نیز متمایل است که متأثر از عواطفش نسبت به مادرش می‌باشد که ترک بوده است.

او در خانواده‌ای ثروتمند رشد کرد و تجربه زندگی د دربار را نیز داشت اما این نوع زندگی مانع از آن نشد که از فکر مردم عادی و مشکلات آنها غافل بماند. در دوران طلایی کلاسیک‌های غرب و اروپا تلاش بسیار کرده است و بالاترین خلق آثار را داشته است شوقی به عنوان شاعر اثرات تعالی در شناخته شده است.

شایان ذکر است که شعر شوقی دارای موضوعات فراوانی است، و منحصر به زمینه و موضوع خاصی نیست، بلکه شامل زمینه‌های بسیاری که بارزترین آنها مدح و وصف و دین و تاریخ و اجتماع و حکم رثاء و غزل می‌باشد. او شاعر عربی است قبل از تبعید شاعر ملت و وطن است بعد از بازگشت از تبعید، شوقی دلبست دنیا و لذتهای آن است و همچنین شوقی قصائد متنوعی دارد که دارای روح ایمان و عشق و زهد و اسلام است. شوقی سعی کرد که در بین آثارش موازنه و تعادل ایجاد کند، قصائد دینی و فلسفی و وصفی‌اش از اهمیت بالایی برخوردار است. و قصائد فراوانی درباره حکمت و جمال و صفات و مدح دارد، تا جایی که عرب در هر مکانی شعر او را ستودند، و شعر شوقی از لحاظ زیبایی معانی و تصویر دقیق طغیان کرد. او مانند بسیاری از ادبای دیگر آرزو داشت از نظر ادبی با برخی از ابوابغ برابری کند و در این راه از مدح شاهان وقت گرفته تا نقد سیاست آنان و پرداختن به موضوعات اجتماعی و تاریخی و دینی و ... و هم اندیشی با تمام اعراب جهان از هیچ کوششی دریغ نمی‌کرد و از آن جایی که زاده مصر بود و خود را متعلق به آنجا می‌دانست و از طرف دیگر عمده تحصیلات عالییه است در فرانسه صورت گرفته بود لذا تمایل درونی او هم به بزرگان ادب عربی و هم فرانسوی بود به نحوی که در وصف شراب و غزلسرایی تابع ابونواس و در

موسیقی شعر خود به بحتری تاسی می‌کرد و از متنبی معانی دقیق و سعی در طلب آنها با انباشتن شعر خود از حکمت و امثال به ارث برد و به واسطه ادبیات عربی از بزرگان عرب تأثیر بسیار پذیرفته است. او به عنوان شاعری مسلمان و دارای اندیشه دینی بود که به عظمت و جایگاه والای پیامبر (ص) و ارزشهای الهی و انسانی او واقف است و از مجد و عظمت گذشته مسلمانان آگاهی دارد و وضعیت اسفناک موجود جهان اسلام را با چشم خود می‌بیند، پیامبر گرامی (ص) را بهترین الگو و اسوه کمال و ترقی و پیشرفت می‌بیند.

او مقطع عمر خوش را در دربار گذراند و از رفاه و امکانات دربار برخوردار بود، در خانه‌ای زندگی می‌کرد که جامهای شراب و موسیقی و طرب انگیز روح او را سیراب می‌کرد. و به همین دلیل بعضی از نقادان علت شاد بودن شعر او را در نوع زندگیش جستجو کرده‌اند.

شاعری بود که محرومیت را نچشیده بود، و جز به شادی به چیز دیگری نمی‌اندیشید. شوقی ضیف معتقد است به شری در قصر، گاه با انگلیس بود، گاه با مردم و گاه با منصب طالبان او از قصر بیرون نیامد مگر آنکه علت شاد بودنش را آموخت ولی هرگز با مردم ننشست؟ به واسطه سفرهایی که بر غرب داشت فلسفه و ادبیات آنها بهره برد و از یونان اندلس و انگلیس اطلاعات لازم را کسب کرد. به این طریق که تأثیر آنها در نوشتارها و سروده‌هایش کاملاً محسوس است.

عنوان امیرالشعرایی بعد از بازگشت از تبعید در سال ۱۹۲۷ با حضور امیر شکیب ارسلان و حافظ ابراهیم از مصر و محمدعلی از مجمع عربی دمشق به حسین الحسینی از فلسطین و شبلی سلاط از لبنان در جلسهای به او داده شد که حافظ با اشاره به نمایندگی از شعراء باقصیده‌ای او را امیرالشعراء لقب داد. شاعری بود دارای آزادی و علم و اندیشه که به عقیده بعضی از نقادان حاصل زندگی او در غرب بود و شاید بتوان گفت این امر از او یک انسان روشنفکر و اجتماعی ساخته بود که قابل تحسین است. مسافرتها و تبعید و اوضاع سیاسی مصر در شعر او تأثیر فراوان گذاشته بود. در مطالعه دیوان او گفته‌اند که دارای شخصیت دوگانه‌ای است، یکی مؤمن است و دیگری مردی دنیا طلب و دنیا دوست است که در انتخاب این دو مسیر از هر کدام بهره خاص می‌برد، اگر مؤمن است و به اسلام گرایش دارد بخاطر آن است که از آن استعداد روحی بکند و در مسیر دوم او به منفعت‌های دنیا تمایل دارد. دیوان او روان و سهل است، نثرش مسجع و مصنوع است، شاعری احساسی است

که دغدغه او دغدغه مردم است و عواطف خود را صادقانه در قالب اشعاری زیبا به قلب درآورده است. طالب علم و علم آموزی است و کودکان، جوانان و زنان را به یادگیری آن تشویق و ترغیب کرده است زیرا که معتقد است پیشرفت هر کشوری در گرو خودکفایی و اقتصادی است و علم یکی از عواملی است که می توان در رسیدن به این هدف دخیل باشد و همچنین زنان را به علم آموزی فرا می خواند تا که بتواند با بالا بردن علم و آگاهی و دانش خود فرزندان شایسته ای را تربیت کنند، که این عامل نیز بعد از بازگشت شوقی از تبعید در او شدت گرفت. او همچنین علم را عامل پیروزی و پایداری یک حکومت و تمدن می داند.

www.ketab.ir

۵	آغاز سخن
۱۳	فصل اول
۱۳	ادبیات کودکان در زبان عربی
۱۴	تطور ادبیات کودکان در جهان
۱۵	تطور ادبیات کودکان در کشورهای عربی
۱۷	ویژگیهای شعر کودکان
۱۷	اقسام شعر کودکان
۲۳	فصل دوم
۲۳	زندگینامه احمد شوقی
۲۵	شخصیت شوقی - تأثیر پدری وی
۳۰	خانواده احمد شوقی
۳۱	تحصیلات احمد شوقی
۳۳	فصل سوم
۳۳	آوازه شهرت شوقی و انعکاس آن در محافل ادبی
۳۴	شوقی و هویت ملی
۳۵	تأثیر تبعید در روحیه و اشعار شوقی
۴۲	لقب شوقی
۴۵	فصل چهارم
۴۵	شوقی و دیگر کشورهای عربی
۵۳	فصل پنجم
۵۳	زمینه های ادبی احمد شوقی
۵۵	ویژگیهای آثار شوقی
۵۵	تقسیم بندی آثار شوقی
۵۶	نمایشنامه ها
۵۶	نمایشنامه مرگ کلوتاترا
۵۸	امیره الاندلس (شاهزاده اسپانیا) ۱۹۳۲
۵۸	عنتره

۵۹	نمایشنامه الست هدی (هدی خانم).....
۵۹	مرحله انتقال از قدیم به جدید و پیروی از سبک شاعران قدیم.....
۶۳	فصل ششم.....
۶۳	تلاشهای شوقی برای نوآوری و تجدید.....
۶۵	نقد نقاد.....
۶۸	شوقی از منظر طه حسین.....
۷۱	عقیده و نظر محمد حسین هیکل درباره شوقی.....
۷۲	ادعای «غیری» بودن شخصیت احمد شوقی.....
۷۵	گرایش احمد شوقی به خلافت عثمانی.....
۷۷	فصل هفتم.....
۷۷	ادبیات کودک در اشعار شوقی.....
۷۷	پرورشی و اخلاق.....
۷۷	حماسی و انقلابی.....
۷۷	آموزشی.....
۷۷	دینی و اسلامی.....
۷۸	ادبیات کودک در اشعار شوقی.....
۷۸	پرورشی و اخلاقی.....
۷۸	الطبی و العقد و الخنزیر: آهو و گردنبند و خود.....
۷۹	شخصیتهای داستانی «الطبی والعقد و الخنزیر».....
۸۳	شخصیتهای داستانی «القرء الکذاب».....
۸۵	حماسی و انقلابی.....
۸۵	الثعلب والأرنب والدیک: روباه و خرگوش و خروس.....
۸۶	شخصیتهای داستانی «الثعلب و الأرنب والدیک».....
۸۹	شخصیتهای داستانی «الأرنب والفیل».....
۹۲	آموزشی.....
۹۳	شخصیت داستانی «تمله زاهده».....
۹۹	دینی و اسلامی.....
۱۰۵	فصل هشتم.....
۱۰۵	فرجام سخن.....
۱۱۹	منابع و مأخذ.....

www.ketab.ir